

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

**ПРОЕКТ „ИНИЦИАТИВА ЗА ГРАЖДАНСКА ИТ ПОДКРЕПА (CIVIC HACKING)“,
ДОГОВОР №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/27.12.2018 г.**

реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ДОКЛАД ОБРАЗОВАНИЕ

Възложител:

ОП Добро управление 2014-2020 г.

Изпълнител:

Фондация Център за имиграция и интеграция

София, април 2019 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

Документът е подготвен от Фондация Център за имиграция и интеграция в рамките на договор BG05SFOP001-2.009-0102-C01 за **ПРОЕКТ „ИНИЦИАТИВА ЗА ГРАЖДАНСКА ИТ ПОДКРЕПА (CIVIC HACKING)“**, финансиран в рамките на процедура „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“ на ОПДУ 2014-2020 г.

Констатациите и изводите, направени в документа отразяват мнението на експертите на Фондация Център за имиграция и интеграция и по никакъв начин не следва да се приемат като становище или официална позиция на ОПДУ 2014-2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Основания за избор на област на политика: образование, здравеопазване, социална политика – обществена значимост.....	4
2. Анализ на гражданската активност в областта (през последната 1 година). Основни обществено-значими проблеми, предизвикали най-силен обществен интерес.....	5
Актуални проблеми в образованието.....	5
3. Преглед на публикуваните отворени данни.....	12
3.1 Брой набори.....	12
3.2 Видове.....	12
3.3 Клъстери.....	13
3.4 Формати визуализация.....	14
4. Други източници на данни, свързани с определените проблеми.....	15
4.1 Административни (регистри).....	15
4.2 Статистически.....	15
4.3 Международни източници.....	17
4.4 Граждански сектор.....	18
4.5 Академични.....	18
5. Препоръки.....	20
Приложение 1.....	21
Приложение 2.....	35

1. Основания за избор на област на политика: образование, здравеопазване, социална политика – обществена значимост

Необходимостта от качествено образование е безспорна в обществената дискусия по темата, както е безспорно образованието като национален приоритет, залегнал в политическите платформи на всички политически партии и в национални стратегически документи. Има съгласие по въпроса, че икономическият растеж и социалното благоденствие са зависими от непрестанни инвестиции (на всякакви видове ресурси) в образование и квалификация на населението. То стои в основата на икономиката на знанието.

Едновременно с това проблемите в българското образование на настоящия етап са много и разнообразни:

- учебният материал често затруднява не само учениците, но и техните родители;
- на върха на пирамидата има единици блестящи таланти, но в основата ѝ огромна част от гимназистите са функционално неграмотни (не могат да осмислят прочетен текст);
- хиляди деца в училищна възраст изпадат от системата;
- възпитателната роля на училището е в криза;
- престижът на учителската професия е сринат.

Общественият дебат по темата образование е наситен и обхваща много широки обществени слоеве. Инициативи като „Образование България 2030“ се стремят да ангажират гражданите и политически отговорните лица да работят заедно за постигане на желаното подобряване на качеството на образованието и достъпа до него. Инициативата проследява ключови показатели в образователната система, популяризира добри практики и се застъпва за промени в политиката.

2. Анализ на гражданската активност в областта (през последната 1 година). Основни обществено-значими проблеми, предизвикали най-силен обществен интерес

Актуални проблеми в образованието

➤ Равен достъп до качествено образование независимо от населеното място

Общественото възприятие за равен достъп до качествено образование е като за всеобща отговорност. Тя обхваща отговорността на всички да поддържат неговата ценност и да оказват подкрепа. В общественото пространство битува мнението, че все още сме далече от тази цел. Отчита се стремежа на училищата и учителите да променят подход си към средата (ученици, родители, общност) и да търсят нови и по-ефективни възможности за професионално развитие. Неправителствените организации също допринасят с алтернативни и новаторски решения, включително с участието на работодатели.

Един от аспектите на проблема е приемът за първи клас. В София кандидатстването се извършва по адрес (постоянен или настоящ) на детето и по уседналост. Не във всички софийски квартали обаче има училище. Наредбата на Столична община за определяне на прилежащи райони на училищата се променя ежегодно и предизвиква стрес в системата.

Положителен пример е направената оценка на въздействието на две иновативни образователни програми, „Училище на бъдещето“ на фондация Америка за България и „Готови за училище“ на Тръст за социална алтернатива от външни оценители.

Предприети са поредица от инициативи и политики за справяне а с проблема. Училищата и детски градини изработват програми за равни възможности и за приобщаване на учениците и децата от уязвими групи. През предходния програмен период ОПРЧР е подкрепила проекти за включващо обучение, насочени към равен достъп и личностно развитие и създаване на съответната подкрепяща среда. Назначени са необходимите специалисти за осъществяване на индивидуален подход, съответен на потребностите на учащите. Изработени са добри модели и практики, отговарящи на принципите за равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете за недопускане на образователна дискриминация. Анализът на приложените пилотни програми показва, че едно от най-сериозните предизвикателства остава развитието на капацитета на образователната система за осъществяване на процеса.

През 2017 г. правителството е утвърдило 10 национални програми в областта на образованието на принципа на програмното бюджетиране: „Оптимизация на училищната среда“ (30 717 000 лв.); „Система за национално стандартизирано външно оценяване“ (4 400 000 лв.); „Роден език и култура зад граница“ (1 200 000 лв.); „Ученически олимпиади и състезания“ (2 982 500 лв.); „Осигуряване на съвременна образователна среда“ (4 700 000 лв.); „Без свободен час“ (2 500 000 лв.); „Квалификация“ (600 000 лв.); „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“ (1 500 000 лв.); „Информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование“ (10

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

---

230 000 лв.); „Развитие на системата на предучилищното образование“ (400 000 лв.); „Обучение за ИТ кариера“ (270 000 лв.).

През 2018 г. са задействани 13 национални програми за равен достъп до качествено образование, обезпечени с 63,43 милиона лева. Сред тях има три нови програми:

- „Заедно за всяко дете“ – за постигане на ефективност в обхващането и задържането на деца в задължителна предучилищна и училищна възраст в образователната система чрез създаване и поддържане на благоприятна образователна среда, стимулираща развитие. Бюджет на програмата 450 хиляди лв. за учебна година 2018-2019.
- „С грижа за всеки ученик“ – за повишаване нивото на постиженията по общообразователна подготовка на учениците в прогимназиален етап на основната образователна степен. Програмата осигурява допълнителни възможности за обучение за ученици, които срещат трудности и се нуждаят от диференциран или индивидуален подход, съобразен със спецификата на учебния предмет. Бюджет на програмата 2 милиона лв. за учебна година 2018-2019.
- „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала в институциите от системата на предучилищното и училищното образование“ - за повишаване ефективността на публичните разходи за образование чрез оптимизиране на структурата на персонала в образователните институции. Бюджет на програмата 28 милиона лв. за учебна година 2018-2019.

Разширен е обхвата на национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“ (бюджет от 9,23 милиона лв.) с три нови модула: „Музеите като образователна среда“; „Оценяване и одобряване на проекти на познавателни книжки, учебници и учебни комплекти“; „Осигуряване на ученически шкафчета“.

По темата равен достъп до качествено образование е проведен и национален форум (февруари 2017 г., Велико Търново) с участието на над 200 директори и учители от цялата страна и експерти от регионални управления по образование по инициатива на Професионална директорска общност за интеркултурно образование.

➤ **Необходимост от положителни промени**

Сред положителните промени, очаквани в образованието и дискутирани в общественото пространство, са технологично обновление и модернизация на учебния процес, въвеждане на медийно и гражданско образование.

Конкретен изразител на тези очаквания са работодателите, които през годините последователно отстояват позицията за необходимост от реформи в системата на образование, които да гарантират качествена работна сила за пазара на труда, с необходимите знания и умения. Това се отнася в пълна степен и за необходимостта от

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

налагане на високи критерии към преподавателския и научно-изследователския състав, зает във висшето образование, в приложната и фундаменталната наука. Тяхната констатация обаче е, че налаганата през последните години политика в областта на образованието и науката е поставила фокус не толкова върху качествените, колкото върху количествените критерии и изисквания.

➤ **Преждевременно напускане на училище**

Към 15 септември 2017 г. (начало на учебната година) отпадането от училище се появява като един от водещите проблеми в образователната система. Проблемът има няколко аспекта: (i) териториални особености по области и общини; (ii) разпределение в различните степени на училищно образование; (iii) възможни причини. Данните на НСИ за отпадналите от образование по общини през учебната 2015/16 г. се отнасят само до ранното отпадане и обхващат само учениците, напуснали училище преди осми клас. По тази причина коефициентите на отпадане подценяват реалните измерения на феномена с малко под една трета.

Според разпределението по общини на много места в страната, за където има налични данни, делът на отпадане от училище е под 2%. Налице е обаче концентрация на общини, където проблемът е значително по голям – надхвърля 7-8%, като например в областите Видин и Враца, Добрич, южно от Бургас, Русе и стара Загора. Коефициентът е най-нисък в района на Югозападна България.

Размерът на общината се откроява като фактор за размера на дела на отпадналите ученици. По-сериозен е проблемът в малките общини с две открояващи се изключения – община Пазарджик (5,6%) и община Нова Загора (7,8%). Двете крайности на най-нисък (0,1%) и най-висок (13,9%) са съответно в общините Мадан и Николаево. Като тенденция коефициентът или остава без промени, или нараства.

През учебната 2015/2016 г. най-голям е бил броят на напусналите училище между пети и осми клас (запазва се тенденцията от предишните години). В основното и гимназиалното образование има относително равни дялове на отпадане.

Идентифицираните причини в отделните степени на образование се различават. В основната и прогимназиалната степен преобладава занимаване в чужбина, а в гимназиалната семейни причини и нежелание за по-нататъшно учене.

През ноември 2017 г. Европейската комисия публикува мониторингов доклад за проблемите в българската образователна система, където са изведени следните заключения:

- Увеличаващ се дял на преждевременно напускащите училище;
- Образователната интеграция не отбелязва значим напредък;
- Учебните програми имат нужда от модернизация;
- Увеличаващ се дял на заварващите висше образование, които обаче не успяват да си намерят работа по специалността;

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

- Обучението в многобройните малки университети не отговаря на изискванията на пазара на труда.

Докладът представя следните данни по проблема с отпадането: най-висок дял в селата (над 30%); в малките градове 15,8%; в големите градове 2,8%. Като причина се изтъкват трудности от образователен характер (особено в гимназиален курс) и с все по-голямо влияние емиграцията. По данни на Министерство на образованието над 80% от проверените 170 000 деца, които не ходят на училище, живеят в чужбина.

Делът на ромските деца, обхванати от предучилищното образование, остава нисък на ниво 66%. Като проблем на образованието е посочено и недостатъчното финансиране. Установено от общоевропейско проучване е, че българските осмокласници показват най-ниски резултати по гражданско образование.

Към месец юли 2018 г. над 12 хиляди ученици са отпаднали от училище въпреки политиката и усилията на Министерство на образованието по данни на институцията, като 2/3 от тях са заминали за чужбина. След една година работа на мобилните екипи, които са посетили над 200 000 адреса. Констатацията е, че над 2000 деца, върнати в училище, са отпаднали повторно. Най-често това са ученици от I, V и VII клас.

Средствата, отпуснати от правителството за задържане на децата от уязвими групи в училище, са 25 милиона. В мерките е включена и полицията (1400 служители на реда), които са подпомогнали връщането на 12 000 деца.

➤ **Липса на подготвени и мотивирани учители**

По време на първата Европейска среща на върха по въпросите на образованието с участието на европейския комисар по образованието, културата, младежта и спорта Тибот Наврачич изпълнителният директор на фондация „Заедно в час“ Евгения Пеева-Кирова заяви: *„Вместо да определяме как точно учителите трябва да преподават или какво трябва да учат, трябва да имаме ясно очаквания за тяхната роля и за крайните резултати на учениците и да повишим критериите за влизане в учителската професия“*. Представеният от нея проект NEWTT – “Нов път за нови таланти в преподаването” (в сътрудничество с Испания, Австрия, Румъния и Латвия) търси решения на проблеми като недостига на квалифицирани учители, недостатъчната интеграция на уязвими общности и неспособността на образованието да отговори на изискванията на пазара на труда. Сред изводите на проекта са, че учителите трябва да получават продължаващо обучение според нуждите им и постоянно наставничество от опитен ментор. Важна част е и автономията в преподаването и обръщането на внимание на успехите, постигнати от учениците.

По време на срещата е коментиран и въпроса, че средната възраст на учителите в България е 50 години и това създава неотложна необходимост от привличане на млади хора в учителската професия. Най-остър е недостигът на учители по математика и физика.

Широко обсъждан е и проблема с трудността млад учител да бъде мотивиран да преподава в малко населено място.

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

Анкета на синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“ от юли 2018 г. показва, че учителите работят средно по 9 часа на седмица над нормата от 40 часа, при някои и доста повече, основно заради натоварване с административна дейност. От синдиката изтъкват, че проблемът не е безобиден и е един от факторите, които отблъскват младите хора от професията. Те настояват за административна и методическа дигитализация във всички процеси и дейности на образователната система и въвеждане на електронна документация.

Проучване на социологическа агенция Глобал Метрикс сред 300 учители в цялата страна е показало, че сред най-големите им проблеми са чувството за безнаказаност сред учениците (51%), липсата на дисциплина (48%), физическата агресия (45%), лоши обноси и лошо възпитание (37%), вербална агресия (36%) следвана от липса на разбирателство и толерантност между учениците (29%), незаинтересованост на учениците от учебния материал (49%) и сложно и труднодостъпно учебно съдържание (31%). За последните два проблема по мнение на учителите образователната система все още няма изработени подходи. Точно те са и най-голямото препятствие пред тях за възпитаване на учащите за формиране на ценности.

Управлението на образованието обявява проблема с училища в селата: младите учители нямат желание да работят там. Вместо да дава алтернативи обаче, то говори единствено за мотивирането им. Но те не желаят да бъдат мотивирани, защото не желаят принудително да живеят на място, което не предлага условията на живот, търсени от младите хора. Решението за преместване на учениците, а не на учителите, в града е политически по-трудно приемливо. Говори се и за редица нередности, които се случват в училища в малки населени места и села.

Кризата за учители продължава. Само месец преди началото на настоящата учебна година в системата се търсеха хиляди кадри. Имаше нужда от около 4000 преподаватели, от които над 600 за София. Именно в столицата, както и в по-малките населени места, намирането на учители се оказва сложна задача.

➤ **Професионалното образование не осигурява заетост**

Медийното отразяване на обществения дебат по темата за професионалното образование отчита липсата на подготвени хора за пазара на труда като все по-болезнен проблем в страната. Регистрирана е реакция и засилена готовност на българския бизнес за сътрудничество с образователната система. Той обаче често се сблъсква с консервативното законодателство, както е изтъкнато по време на конференцията „Образование за професиите на бъдещето“. Самите учители признават, че не знаят как да осъществят подобни връзки. По думите на ръководители на звената по човешки ресурси на големи компании, „много зависи от ръководството“.

Обещаващ пример е рамковото споразумение между МОН и ИТ индустрията в лицето на Българската асоциация на софтуерните компании (БАСКОМ), Българската асоциация за информационни технологии (БАИТ), Българската аутсорсинг асоциация и ИКТ клъстери. Поради липсата на кадри в ИТ сектора тези компании са сред най-активните във взаимодействието с образователни институции и готовност за обучение на бъдещи кадри. Според съоснователя на „Програмиста“ Никола Вълчанов **ако половин процент от печалбата**

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

на ИТ индустрията в България се инвестира във връзката с образованието, това може да реши целия кадрови проблем на фирмите в бъдеще.

Съществува добрия пример на активни директори и учители за ориентиране на учениците за пазара на труда, като:

- Професионалната гимназия „Велизар Пеев“ в Своге – въведени „специалности на бъдещето“ приложен програмист и електрически превозни средства с интензивно изучаване на английски език (с подкрепата на Индустриален клъстер Електромобили (ИКЕМ). Преподавателите-електроинженери ще получат допълнителна квалификация във Висшето транспортно училище;
- Детска „Телерик академия“ Разград с помощта на компания Телерик осигурява достъп на деца от цялата страна до модерно, безплатно обучение по състезателно и приложно програмиране (4-6 клас) и от 2011 г. е обучила над 4 хиляди деца. По този начин организаторите се надяват да преодолеят концентрацията на ИКТ специалисти изключително в столицата (близо 82%).

На национална конференция „Ролята на наставничеството за професионалното развитие на младите учители“ председателят на Синдиката на българските учители Янка Такева е заявила, че след 7 години 39 000 учители ще се пенсионират и се очаква остър недостиг на преподаватели. СБУ подготвя наставници за училища и детски градини в постоянната Академия за наука и иновации като изхожда от хипотезата, че мотивацията за работа в системата на образованието е свързана с наставничеството. Вече са подготвени над 3 000 наставници, които подпомагат младите учители при самоподготовката им, при планирането на учебните занятия и в извънкласните дейности, в работата в мултикултурна среда и с деца със специални образователни потребности. Председателят на Синдиката вярва, че те трябва да бъдат включени в политиката на всяко училище.

➤ **Нужда от осъвременяване на учебната среда и методите на преподаване, нужда от иновации**

В обществения дебат се появи тезата, че средното образование е станало по-конкурентно от висшето: битката за добрите средни училища е интензивна, докато приемът в университетите е много щедър. Твърденията са, че липсващите учители – по предметите математика, физика, информатика и английски език – не са резултат от недостатъчно подготвени от университетите кадри, а от по-добрите възможности за професионална реализация в тези сфери. С други думи, професията не е привлекателна за тях.

Гражданското общество предлага решения. Едно такова е проектът „Red Paper Plane“, който използва дизайн за изграждане на мислене чрез креативно решаване на проблеми със забавни, полезни и ангажиращи дейности.

➤ **Липса на дисциплина; физическа и вербална агресия сред учениците**

Темата за агресията в училище често заема водещо място в публичния дискурс, но за нея няма надеждни оповестени данни и това възпрепятства планирането на мерки за превенция.

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

Нужни ли са повече специалисти? Как да се направи преценка дали са достатъчно подготвени? По мнение на работещите в системата нито броят им, нито подготовката им са достатъчни. Самите учители са натоварени с твърде много отговорности и не получават емоционална подкрепа, за да могат от своя страна да я предложат на децата.

Агресията, насилието и тормозът многократно са определяни като един от основните проблеми в българските училища, който може да дори да подтикне детето към напускане на училището. През януари 9-годишно момче принуди учители и родители от 19-то училище в София да излязат на протест след агресивно и истерично поведение към педагози. Момчета бесят котка пред блока, 14-годишни момичета смазват от бой съученичка в Пловдив и пускат видео в интернет да се похвалят.

Случаите не намаляват от година на година въпреки мерките и училищната среда изглежда безпомощна. Имаше предложения за извеждането на деца с повишено ниво на агресия в специални училища, на което Националната мрежа за децата отговори, че *„цената на изключването е по-висока от цената на включването“*.

Според публикувано в периода изследване 1/3 от българските семейства се държат агресивно с децата си и ползват шамари като възпитателно средство.

Източници на информация: изследвания, анализи, коментари, медийни публикации, прояви на гражданското общество

3. Преглед на публикуваните отворени данни

Подробно изследване по въпроса за отворените данни към 2018 г. е изложено в доклада на ОИСР „Доклад за отворени данни за управлението“ 2018 г. в над 30 държави-членки на ОИСР, включително над 20 членки на ЕС. България не попада в този списък, но следва политики и изпълнява мерки, включващи много от добрите практики, посочени в доклада. В България действа Закон за достъп до обществена информация, който поставя правната рамка, изисквания и отговорности по отношение на отворените данни. Основна практика и инструмент за осигуряване на данните в България и повечето страни в доклада е функционирането на:

- Национален портал за отворени данни (НПОД) <https://data.egov.bg>;
- Портал за отворени данни на ЕС, <https://data.europa.eu/euodp/bg/data/>.

Националният портал за отворени данни съдържа значителни обеми данни и информация, които обаче се характеризират с разнородно качество. Много от тях не са структурирани и не са представени по стандартизиран начин, който да позволява повторната им употреба.

На 14 февруари 2019 сайтът opendata е преобразуван в data.egov.bg. В раздел „образование“ на първоначалния сайт са регистрирани 414 набора данни.

3.1 Брой набори

в новия портал раздел „образование“ е преобразуван в раздел „образование, култура и спорт“, където са регистрирани **383** набора данни

3.2 Видове

Списъци	Резултати	План-приеми	Приеми
Регистри	Успех	Справки	Класификация

3.3 Клъстери

Клъстер ниво област

- Списък средни училища
- Списък ЦПРЛ
- Списък образователни институции
- Списък институции в предучилищното и училищното образование
- Списък детски градини
- Списък закрити и преобразувани училища
- Утвърден план-прием

Клъстер ниво община

- Списък на училища и детски градини
- Регистър на общинските детски градини
- Справка брой групи в детските градини
- Регистър на закрити училища, детски градини,
- ЦПРЛ, ЦСМО
- Прием в 9 клас
- Прием в 8 клас
- Държавен план-прием гимназии
- Регистър на училищата

Клъстер ниво училища

- Успех от зрелостни изпити
- Резултати от национално външно оценяване за 7 клас
- Резултати от национално външно оценяване на 4 клас
- Български училища в чужбина

Клъстер висше образование

- Регистър дисертационни трудове и академични длъжности
- Акредитирани висши училища и професионални направления

Клъстер професионално обучение

- Справка за професии и специалности за професионално обучение в лицензирани центрове за професионално обучение
- Регистър на центрове за информация и професионално ориентиране и обучение с отнети или заличени лицензи
- Национална класификация на професиите и длъжностите

3.4 Формати визуализация

Национална карта на успеха от зрелостни изпити

4. Други източници на данни, свързани с определените проблеми

4.1 Административни (регистри)

МОН, Информационна платформа за педагогически специалисти – регистрирани педагогически специалисти по области (<https://teachers.mon.bg/>)

4.2 Статистически

Статистическите данни предоставят агрегирана информация, в тях не присъстват първични данни. Те дават информация за общо състояние и тенденции на развитие, които могат да бъдат изследвани в повече детайли чрез отворените първични данни, публикувани от държавните институции, гражданското общество и бизнеса.

Статистическите данни също могат да служат за коректив на открити чрез наблюдение и анализ закономерности на база първични отворени данни. Понякога такива закономерности засягат непредставителни извадки от обществото.

Разглеждаме два основни източника, всеки от които съдържа стандартизирани периодични статистически данни и специфични/ инцидентни изследвания по актуални теми: НСИ и Евростат. Двата източника предоставят практически еднакви данни, но в определени случаи организацията им и форматите за достъп в двете бази данни са различни. Информацията е достъпна чрез преглед на публични електронни бази данни:

- НСИ, <http://www.nsi.bg/>
- НСИ, Инфостат, <https://infostat.nsi.bg>
- Евростат, <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Периодични данни от НСИ и Евростат

- Детски градини (предучилищно образование)
  - брой деца - по видове и местонамиране, по пол и възраст, по форма на собственост, по пол и по статистически зони, статистически райони, области и общини
  - нетен коефициент на записване - по области
  - педагогически персонал - по пол и възраст, по статистически зони, статистически райони, области и общини
  - детски учители - по статистически зони, статистически райони, области и общини
  - места - по статистически зони, статистически райони, области и общини,
  - групи - по статистически зони, статистически райони, области и общини
  - брой детски градини - по статистически зони, статистически райони, области и общини
- основно и средно образование (начално, прогимназиално и гимназиално)

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

- учащи - по вид на училището, по групи класове, пол и форма на собственост на училището
- учащи - по степен на професионална квалификация и области на образованието
- напуснали обучението - по степени на образование и причина за напускане
- учащи i -viii клас, напуснали общообразователните и специални училища - по статистически зони, статистически райони, области и общини
- второгодници в общообразователните и специалните училища - по групи класове
- нетен коефициент на записване на населението - по степен на образование
- преподавателски персонал - по вид на училището, по степени на преподаване, по пол, по образование, по възраст
- учители в общообразователните и специалните училища - по степени на преподаване, статистически зони, статистически райони, области и общини
- училища - по вид на училището, по вид на училището и по статистически зони, статистически райони, области и общини
- самостоятелни паралелки - по вид на училището, по статистически зони, статистически райони, области и общини
- завършили - по вид на училището, по степени на образование, вид на училището и по статистически зони, статистически райони и области
- придобили професионална квалификация - по степен и област на образование
- новоприети в професионалните училища - по пол, статистически зони, статистически райони, области и общини
- висше образование (степени „професионален бакалавър“, „бакалавър“, „магистър“, „доктор“)
  - студенти - по образователно-квалификационна степен, гражданство, форми на обучение, пол, форма на собственост на висшето училище, по тесни области на образованието, по статистически зони, статистически райони и области
  - мобилни студенти - по образователно-квалификационна степен и страна на предходно образование
  - нетен коефициент на записване на населението на възраст 19-23 години
  - преподавателски състав по вид на висшето училище, форма на собственост на ву, академична длъжност, пол, вид на заетостта и области
  - висши училища по вид и области
  - завършили висше образование - по образователно-квалификационна степен, пол, статистически зони, статистически райони и области, по тесни области на образованието
  - докторанти - по гражданство, форма на обучение, пол и форма на собственост на ву/научна организация, по по тесни области на образованието

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

- професионално обучение в центровете за професионално обучение (цпо) и в професионални гимназии и колежи
  - придобили степен на професионална квалификация - по степен на ПК, пол и форма на собственост на образователната институция
- разходи за образование
  - публични и частни разходи - по степени на образованието
- продължаващо професионално обучение на заетите лица
  - предприятия, осигуряващи и неосигуряващи ППО, предлагащи други форми на ппо
  - организирани мероприятия за ППО
  - участници в мероприятия за ППО
  - време за обучение в курсове за ППО
  - разходи за обучение в ППО курсове
- образование и обучение на възрастни
  - участие във формално образование и обучение или неформално обучение - по пол, възраст, образование и трудов статус
  - участие в някакъв вид самостоятелно обучение - по пол, възраст, образование и трудов статус
  - ползване на чужди езици
- Общи данни за образование
  - Учебни институции по вид и форма на собственост
  - Записани учещи и преподаватели по степени на Международната стандартна класификация на образованието
  - Нетен коефициент на записване на населението в образователната система

4.3 Международни източници

Мониторинг на образование и обучение 2018 България. Европейска комисия: представя данни по ключови показатели (цели) от стратегическата рамка ЕТ 2020 в сравнителен план 2014-2017 г. Показатели:

- Преждевременно напуснали обучението и образованието;
- Завършили висше образование;
- Образование и грижа за децата в ранна възраст;
- Дял на 15-годишните със слаби резултати по четене, математика, природни науки;
- Процент на заетост на наскоро дипломиралите се според придобитото образование;
- Участие на възрастните в процеса на учене;
- Мобилност с учебна цел.

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

Изследването проследява и инвестициите в образование. Констатациите на последния мониторинг 2018 показват:

- България инвестира малко в предучилищното и началното образование, които имат ключово значение за равен старт.
- Изменен е моделът и на училищата в неравностойно положение се отпускат допълнителни ресурси.
- Гражданските познания на българските ученици нарастват.
- Включването на ромите в образованието не отбелязва напредък.
- Уменията на завършилите висше образование и професионално образование не отговарят в достатъчна степен на нуждите на пазара на труда.
- Участието в учене за възрастни е много ниско.
- Предприетите мерки все още не съответстват на мащаба на предизвикателствата.

Като източници на данните са посочени Евростат със съответните онлайн кодове за данни, програма PISA на ОИСР, изчисления на JRC въз основа на данни на UIS/ ОИСР/ Евростат.

4.4 Граждански сектор

Платформа Инфорграф: представя онлайн „важните числа на нашето време“.

(отпадане от училище)

Относителен дял на отпадналите от образование по общини (за 2016 г. 15.09.2017 г.)

Дял по области за периода 2008-2015 г.

Напуснали образованието по степен и причина за напускане (2016 г.)

4.5 Академични

Изследване от качествен тип в основно училище в село в община Нова Загора с класове с преобладаващ брой ученици от ромски произход. 90% от семействата отказва всякакво съдействие за задържане на децата в училище. Поставя акцент върху силата на етно-културните стереотипи като базова причина за явлението преждевременно прекъсване на образованието.

Публикация, посветена на отпадането от училище:

Установява значителни размивания в публично оповестяваните данни, поставя акцент върху определяне на понятията и начините на измерване.

Географски аспект: По-силно засегнати са селските райони и предградията на големите градове.

Етнически аспект: децата от ромското малцинство посещават училище по-рядко другите (процентно обхванатите от гимназиално образование в етноса са 10 пъти по-малко)

Институционален: значително намаляване на броя на училищата.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

В резултат политиката не успява да преодолее случаите на отпадане. Ниските доходи и безработицата са пречка за родителите.

„Неравенства в образованието и тяхното отражение на пазара на труда“, Искра Белева,
ИИИ, БАН

„Проблеми на педагогическото образование на учителите“. 2018

5. Препоръки

- Възможности за увеличаване на гражданската активност: по-добро информирание на гражданския сектор и обществеността и създаване на предпоставки за участие във вземането на решения

Отворените данни трябва да са достъпни за всички така, че да могат да се използват и споделят. Тоест добре е те да бъдат публикувани във формат, който позволява в максимална степен ползване на данните, лесен достъп и лесно управление за публикуващите. В следващите дейности ще бъдат посочени конкретни формати за конкретни видове данни.

- Ефективно структуриране, организация и публикуване на данните в съответствие с (общоевропейските) цели за осигуряване на възможности за повторна употреба на данните

Често най-удобен за ползване е този формат, в който е създаден набора от данни, обичайно Excel. Важните характеристики на формата са да бъде разбираем за ползвателите, машинно четим, да не изисква скъп инструментариум за достъп. Понякога се налага данните да се публикуват в повече от един формат за удовлетворяване на изискванията, тъй като например PDF документът може да бъде разбираем, но не е машинно четим.

Не за всички данни е подходящ форматът електронна таблица. Изборът най-често се прави между три структури:

- Колонна: данните се организират в редици и колони, представящи последователни стойности (да кажем разходи или посещаемост).
  - Йерархична: данните показват отношението между различни източници (да кажем общини).
  - Мрежова: когато съществуват отношения между всяка комбинация от елементи във всяка посока (да кажем социална мрежа).
- Възможности за комбиниране с други видове данни за по-задълбочено разбиране и възприемане на информацията.

Препоръчително е да се осигурят връзки към свързани ресурси и/или предстоящи публикации. Препоръчително е също да се публикуват метаданните, описващи набора – автор, наименование, дата на последно обновяване и т.н.

Приложение 1

I. НОРМАТИВНА РАМКА

1. Директива 2013/37/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за изменение на Директива 2003/98/ЕО относно повторната употреба на информацията в обществения сектор.

Тази Директива е транспонирана в българската нормативна уредба чрез Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ).

2. Закон за достъп до обществена информация

Законът регламентира създаването на националния портал за отворени данни (чл.15г, ЗДОИ) като централно хранилище за отворените данни на администрацията и вменява на организациите от обществения сектор задължение за приоритизиране и публикуване на данни, предназначени за повторно използване. Отговорна институция за поддържането на портала за отворени данни е Държавната агенция "Електронно управление".

3. НАРЕДБА за стандартните условия за повторно използване на информация от обществения сектор и за нейното публикуване в отворен формат

Приета с ПМС № 147 от 20.06.2016 г., обн., ДВ, бр. 48 от 24.06.2016 г.

Редът и начинът за публикуване на информацията в националния портал за отворени данни се определят с наредба, приета от Министерския съвет. (чл.15г, ал. 3, ЗДОИ)

Наредбата определя:

- изискванията за създаването и поддържането на обществена информация в отворен формат;
- редът и начинът за публикуване на информация на Портала за отворени данни
- стандартните условия за повторно използване на информация от обществения сектор.

4. Списъци с набори от данни по приоритетни области, които да се публикуват в отворен формат

Ежегодно се актуализира списъкът с набори от данни по приоритетни области, които да се публикуват в отворен формат:

- **РЕШЕНИЕ № 103 от 17 февруари 2015 година ЗА ПРИЕМАНЕ НА СПИСЪК С НАБОРИ ОТ ДАННИ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ, КОИТО ДА СЕ ПУБЛИКУВАТ В ОТВОРЕН ФОРМАТ**

Система на Министерството на културата

- Списък на училищата и детските градини
- Списък на българските училища в чужбина
- Рейтингова система на висшите училища в България
- Резултати по училища от националното външно оценяване за IV, VII и XII
- Резултати от държавните зрелостни изпити по училища и по предмети
- Регистър на завършилите студенти

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

- Регистър на дипломи и свидетелства за завършено основно и средно образование и придобита степен на професионална квалификация
  - Регистър на издадените удостоверения за признато висше образование от чуждестранно висше училище и регистър на отказите
  - Електронна база данни „Защитени дисертационни трудове и лица на академични длъжности“
- **РЕШЕНИЕ № 214 от 25 март 2016 година ЗА ПРИЕМАНЕ НА СПИСЪК С НАБОРИ ОТ ДАННИ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ, КОИТО ДА СЕ ПУБЛИКУВАТ В ОТВОРЕН ФОРМАТ** и Решение № 897 на Министерския съвет от 21 октомври 2016 г. за изменение и допълнение на Решение № 214 на МС от 25 март 2016 г.

Система на Министерството на културата

- Регистър на филмовите продуценти (Изпълнителна агенция "Национален филмов център")
  - Регистър на филмовите разпространители (Изпълнителна агенция "Национален филмов център")
  - Регистър на лицата, осъществяващи показ на филми (Изпълнителна агенция "Национален филмов център")
  - Регистър на киносалоните (Изпълнителна агенция "Национален филмов център")
  - Регистър на организациите за колективно управление на права по чл. 40 от Закона за авторското право и сродните му права
  - Регистър на нумизматичните дружества
  - Списък на българските културни институти в чужбина
  - Регистър на лицата, които имат право да извършват дейности по консервация и реставрация на културни ценности
  - Регистър на движимите културни ценности, придобили статут на национално богатство по реда на чл. 100 от ЗКН
- **Решение № 436 на Министерския съвет от 2017 г. ЗА ПРИЕМАНЕ НА СПИСЪК С НАБОРИ ОТ ДАННИ ПО ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ, КОИТО ДА СЕ ПУБЛИКУВАТ В ОТВОРЕН ФОРМАТ НА ПОРТАЛА ЗА ОТВОРЕНИ ДАННИ**

Система на Министерството на културата

- Регистър на висшите училища в Република България
- Регистър на банките, сключили типов договор за кредитиране на студенти и докторанти
- Брой завършили средно образование по области и видове училища през 2016 година
- Брой ученици по форми на обучение в държавните, общинските и частните училища

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

- Брой ученици, придобили степен на професионална квалификация - по групи професионални направления, през 2016 година
- Регистър на издадените удостоверения за професионална квалификация по нерегулирана професия, придобити на територията на Република България, необходими за достъп или за упражняване на регулирана професия на територията на друга държава (Национален център за информация и документация)
- Регистър на закритите и преобразувани училища (регионални управления на образованието)

5. Вътрешни правила за повторно използване на информацията по ЗДОИ

Приети са вътрешни правила за повторно използване на информацията по ЗДОИ от почти всички централни администрации.

На официалната уеб страница на Министерство на образованието и науката е публикувано [Извлечение от Вътрешни правила за организация на административното обслужване в Министерството на образованието и науката \(МОН\)](#).

Вътрешните правила за организация на административното обслужване в Министерството на образованието и науката в ГЛАВА ПЕТА, Раздел II ПУБЛИКУВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ В ОТВОРЕН ФОРМАТ НА ПОРТАЛА ЗА ОТВОРЕНИ ДАННИ е описан начина и задълженията на Директорите на дирекции и второстепенните разпоредители с бюджет към министъра на образованието и науката по отношение отворените данни, които поддържат .

Ред за публикуване на Портала за отворени данни е регламентиран в чл. 77 на Вътрешните правила за организация на административното обслужване в Министерството на образованието и науката.

Публикуваните на Портала набори от данни, за които не е осигурена техническа възможност за автоматично обновяване, се актуализират:

- веднъж на всеки две седмици – информация, която се променя обичайно за период до две седмици;
- веднъж месечно – информация, която обичайно се променя в период от две седмици до един месец;
- при всяка актуализация – информация, която обичайно се променя за период, по-дълъг от един месец, или не е налице обичайна периодичност на промяната.

При всяка актуализация на информацията предишните публикувани данни се запазват.

Директори на дирекции в МОН:

- Предоставят информация на директора на дирекция ЧРАО за информационните масиви и ресурси, които поддържат, достъпът до които е свободен и предлагат

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

наборите от данни, които да бъдат публикувани на Портала за отворени данни в отворен формат.

- Компетентния директор, отговарящ за създаването, поддържането и съхраняването на съответния набор от данни, предоставя същия на директора на дирекция ИКТ
- Отговарят за периодичното подаване на информация на директора на дирекция ИКТ при настъпила промяна в публикуваните на Портала набори от данни от компетентността на поверените им дирекции.

Второстепенни разпоредители:

- Предоставят информация на директора на дирекция ЧРАО за информационните масиви и ресурси, които поддържат, достъпът до които е свободен и предлагат наборите от данни, които да бъдат публикувани на Портала за отворени данни в отворен формат.

Директорът на дирекция ЧРАО:

- съгласувано с главния секретар, представя на министъра списък с обобщена информация с предложените набори от данни, които да бъдат публикувани на Портала и срокове за тяхното публикуване.
- Одобреният от министъра Списък с набори от данни се предоставя в дирекция ЧРАО за изпращане в Държавна агенция „Електронно управление“ (ДАЕУ) съгласно утвърден от ДАЕУ образец.
- Служители от дирекция ЧРАО и дирекция ИКТ изготвят периодични анализи на публикуваните набори от данни в отворен формат за системата на Министерството на образованието и науката с цел преглед на пълнотата на информацията и спазване на установените срокове за публикуване, които се предоставят на главния секретар на министерството.

Директора на дирекция ИКТ:

- Определеното длъжностно лице – администратор на профил, отговаря за публикуването на данните на Портала в предвидените срокове и формати.
- Определеното длъжностно лице, от дирекция „Информационни и комуникационни технологии“ (ИКТ) – администратор на профил на Портала, публикува информацията в отворен машиночетим формат (CSV, RDF, XML, JSON и др.), позволяващ лесна обработка, анализиране и създаване на визуализации на данните.
- Служители от дирекция ЧРАО и дирекция ИКТ изготвят периодични анализи на публикуваните набори от данни в отворен формат за системата на Министерството на образованието и науката с цел преглед на пълнотата на информацията и спазване на установените срокове за публикуване, които се предоставят на главния секретар на министерството.

Главен секретар:

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

- Директорът на дирекция ЧРАО, съгласувано с главния секретар, представя на министъра списък с обобщена информация с предложените набори от данни, които да бъдат публикувани на Портала и срокове за тяхното публикуване.
- Служители от дирекция ЧРАО и дирекция ИКТ изготвят периодични анализи на публикуваните набори от данни в отворен формат за системата на Министерството на образованието и науката с цел преглед на пълнотата на информацията и спазване на установените срокове за публикуване, които се предоставят на главния секретар на министерството.

6. Устройствен правилник на Министерството на образованието и науката

Чл. 35. (Доп. – ДВ, бр. 77 от 2011 г., изм., бр. 62 от 2013 г., в сила от 3.07.2013 г., бр. 81 от 2014 г., в сила от 1.10.2014 г., бр. 80 от 2016 г., в сила от 11.10.2016 г.) **Дирекция "Човешки ресурси и административно обслужване"**:

1. организира и отговаря за дейностите, свързани с изготвянето на индивидуалните административни актове и документи по възникването, изменянето и прекратяването на служебните и трудовите правоотношения;
2. изготвя и съхранява длъжностното и поименното разписание на министерството и на регионалните управления на образованието;
3. координира и консултира дейностите във връзка с изготвянето на длъжностните и поименните разписания на звената и на административните структури към министерството;
4. изготвя и актуализира работните заплати в министерството и в регионалните управления на образованието;
5. организира и координира набирането и подбора на персонала, като отговаря за провеждането на конкурси по Закона за държавния служител и по Кодекса на труда, когато министърът е орган по назначаване или работодател;
6. образува, води и съхранява служебните и трудовите досиета на служителите в министерството, на държавните служители в регионалните управления на образованието, на ръководителите на административните структури и звената към министерството и на служителите в училищата в чужбина; отговаря за правилното отчитане на отпуските; издава и заверява служебните и трудовите книжки; издава служебни бележки и документи за пенсиониране;
7. осигурява методическа, организационна и техническа помощ по разработването и актуализирането на длъжностни характеристики;
8. организира и координира дейността по атестирането на служителите, когато това е предвидено в закон;
9. анализира потребностите, планира и подпомага организацията по обучение на служителите с цел повишаване на квалификацията им и кариерното им развитие;

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

---

10. оказва правна помощ при осъществяването на правомощията на министъра като ръководител на администрацията и осигурява навременна правна консултация във връзка с постъпили жалби и сигнали, свързани с трудовите и служебните правоотношения;
11. организира дейностите по процедурите за осъществяването на дисциплинарна отговорност на служителите;
12. осигурява процесуално представителство по пълномощие на министъра в съдебните производства, свързани с възникването, изменението и прекратяването на служебните правоотношения, по които министърът е орган по назначаване, и на трудовите правоотношения, по които министърът е работодател;
13. разработва и актуализира документи в областта на човешките ресурси;
14. извършва вписванията в Административния регистър към Министерския съвет относно:
  - а) административните структури и ръководните им органи;
  - б) незаетите длъжности в администрацията;
  - в) обявленията за конкурсите за държавни служители;
  - г) служебните правоотношения;
15. организира и осъществява деловодната обработка посредством автоматизирана информационна система, включително система за архивиране и съхраняване на кореспонденцията и документацията на министерството;
16. приема, завежда, проучва и насочва по компетентност входящата кореспонденция (жалби, молби, писма, призовки, становища, предложения, препоръки и друга документация);
17. извежда и изпраща по предназначение изходящата кореспонденция и извършва външна и вътрешна куриерска дейност;
18. извършва справки и изготвя заверени копия на документи, съхранявани в деловодния архив, организира експертиза за ценността на документите, съхранявани в архива, тяхната обработка и предаване в Централния държавен архив;
19. организира съгласуването и внасянето за заседание на Министерския съвет на проекти на актове на Министерския съвет;
20. поддържа архив на внесените, разгледаните и приетите от Министерския съвет проекти на актове и осигурява необходимата информация на членовете на политическия кабинет, на главния секретар и на директорите на дирекции;
21. обобщава и оформя предложенията на министерството за включване в законодателната програма на Министерския съвет;
22. изготвя справки и отчети за дейността на министерството, свързана с административното обслужване на физическите и юридическите лица;

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

---

23. отговаря за изпращането на актовете на министъра за обнародване в "Държавен вестник";
24. извършва вписванията в Административния регистър към Министерския съвет относно административните услуги и регистрационните, разрешителните и съгласувателните режими, образците на документи, свързани с тях, както и издаваните индивидуални административни актове;
25. отговаря за срочното и законосъобразното изпълнение на задълженията, свързани с предложения и сигнали на физически и юридически лица по Административнопроцесуалния кодекс, и на задълженията по Закона за достъп до обществена информация;
26. организира приемна на министерството по постъпили искания (заявления), жалби и протести, сигнали и предложения на граждани и поддържа регистър за тях;
27. организира предоставянето на навременна, точна и пълна информация и оказването на съдействие на омбудсмана при изпълнение на неговите правомощия;
28. осигурява дейности по административно обслужване на физическите и юридическите лица на "едно гише";
29. извършва проверка на автентичността на образователни документи по постъпили писмени запитвания;
- 30. съдейства за въвеждането и внедряването на системи, свързани с електронното правителство и оперативната съвместимост на данните, обменяни между администрациите;**
31. отговаря за дейностите по публикуване на стратегически документи и проекти на нормативни актове на министерството в Интернет портала за обществени консултации.

Чл. 51а. (Нов – ДВ, бр. 12 от 2018 г.) **Дирекция "Информационни и комуникационни технологии"**:

1. отговаря за внедряването и прилагането на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в областта на образованието и науката;
2. осигурява съвместимостта на системите за управление на базите данни, касаещи образованието и науката;
3. координира и отговаря за изпълнението на политиката на министерството по отношение на въвеждането на ИКТ в училище и прилагането ѝ от страна на административните структури към министерството с функции в същата област;
4. координира и осъществява дейностите по национални и международни програми за въвеждане на ИКТ в областта на образованието и науката;
5. координира и отговаря за дейностите по създаването и актуализирането на електронно учебно съдържание;

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

---

6. поддържа националния образователен портал и отговаря за неговото функциониране и използване;

7. отговаря за въвеждането и внедряването на системи, свързани с електронното правителство, и за въвеждането на правила за информационна сигурност и оперативна съвместимост на данните, обменяни между администрациите;

8. участва в изготвянето и/или съгласува технически задания и спецификации, свързани с ИКТ системи в сферата на образованието и науката;

9. отговаря за вписването на информацията за министерството и за неговите структури в регистрите и системите на Държавна агенция "Електронно управление";

10. отговаря за функционирането на външните и вътрешните информационни системи и организира поддържането на компютърната техника в министерството и в неговите структури;

11. създава, внедрява и поддържа интернет среда и цифрово хранилище за електронно съхранение на основните документи, създавани в процеса на работа в министерството, и създава и контролира изпълнението на правилата за достъп до това съдържание;

12. организира и контролира достъпа до локалната мрежа и другите информационни връзки и комуникационни ресурси на министерството и създава и контролира базите данни с права и пароли на потребителите;

13. изпълнява функциите на орган по развитие и експлоатация на автоматизираните информационни системи или мрежи, в които се създава, обработва, съхранява и пренася класифицирана информация, по смисъла на Наредбата за задължителните общи условия за сигурност на автоматизираните информационни системи или мрежи, в които се създава, обработва, съхранява и пренася класифицирана информация, приета с Постановление № 99 на Министерския съвет от 2003 г. (ДВ, бр. 46 от 2003 г.);

14. организира и контролира дейността на външните специалисти и фирми, обезпечавачи информационните и комуникационните системи, софтуера и хардуера на министерството;

15. отговаря за изработването, актуализирането и прилагането на нормативните актове и на индивидуалните и общите административни актове, свързани с функционалната й компетентност;

16. участва в синхронизирането на националното законодателство с актовете на Европейския съюз, свързани с функционалната й компетентност.

7. Инструмент за автоматизирано качване на данни на портала за отворени данни

Създадени са технически насоки и инструкции за качване на данни в отворен формат на Портала за отворени данни - Инструмент за автоматизирано качване на данни на портала за отворени данни.

II. НАЛИЧНА ИНФОРМАЦИЯ С ОТВОРЕНИ ДАННИ, С ПОСОЧЕНА ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ МОН

➤ Портал за отворени данни

Идентифицирани са 58 набора от данни, с посочена отговорна институция МОН. Данните с техните адреси и характеристики са описани в XLS. Приложение.

Информация за плащанията в СЕБРА в системата на МОН са групирани като 1 набор от данни.

Справки за постигнати резултати от олимпиади съдържат отделни файлове по области и са групирани като 1 набор от данни.

Рейтингова система на висшите училища в България (РСВУ) съдържа отделни файлове по висши училища и са групирани като 1 набор от данни.

Всички публикувани масиви от данни са във формат .csv, с изключение на Информация за плащанията в СЕБРА в системата на МОН, които са във формат .xls.

Публикуваните данни могат да се категоризират в следните примерни групи, като един масив от данни понякога попада в повече от една категория:

- Предучилищно образование
- начално, основно и средно образование
- Висше образование
- Наука
- Финанси (плащания в СЕБРА)

Други две допълнителни подкатегории

- Външно оценяване
- Зрелостни изпити

Публикуваните масиви от данни съдържат информация на различни териториални нива, като най-голям е делът на данните обобщени на национално ниво:

- национално ниво
- регион за планиране
- област
- община
- населено място

В портала за отворени данни са създадени профили на **24 Регионални управления на образованието**, като за РУО Пловдив има 2 създадени профила, в единият от които няма публикувани набори от данни - Хасково, Разград, Габрово, Велико Търново, Русе, Пловдив, Стара Загора, Кърджали, София-град, Видин, Кюстендил, Ямбол, Добрич, Варна, Търговище, Силистра, Плевен, Перник, Враца, Сливен, Смолян, София област, Шумен

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

Липсват създадени профили на регионалните управления на образованието в 5 области - Благоевград, Бургас, Ловеч, Монтана, Пазарджик.

➤ **Портал на МОН**

В допълнение към данните публикувани в националния портал за отворени данни са идентифицирани и 24 публични регистри и справки, съдържащи отворени данни и публикувани на интернет страницата на Министерство на образованието и културата.

Те са описани в XLS. Приложение с техните адреси и следните характеристики:

- Възможност за търсене по ключова дума
- Сортиране по азбучен ред
- Извличане на данни
- Формат
- Наличност на версия на английски език

Регистри:

- Регистър на институциите в системата на предучилищното и училищното образование
- РЕГИСТЪР НА ДИПЛОМИ ЗА ЗАВЪРШЕНО СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ
- Регистър на професионалните колежи
- НАЦИОНАЛЕН РЕГИСТЪР НА КВАЛИФИКАЦИИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
- Регистър на издадените удостоверения APOSTILLE от МОН
- Регистър на висшите училища
- РЕГИСТЪР НА ВСИЧКИ ДЕЙСТВАЩИ И ПРЕКЪСНАЛИ СТУДЕНТИ И ДОКТОРАНТИ
- Регистър на завършилите студенти и докторанти
- РЕГИСТЪР НА ЛЕГАЛИЗИРАНИТЕ ДИПЛОМИ ЗА ЗАВЪРШЕНА ВИСША ОБРАЗОВАТЕЛНА СТЕПЕН В ЧУЖБИНА
- Рейтингова система на висшите училища в България
- РЕГИСТЪР НА НАУЧНАТА ДЕЙНОСТ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Списъци в pdf. Файлове:

- РЕГИСТЪР НА ЧАСТНИТЕ ПРОФЕСИОНАЛНИ КОЛЕЖИ В СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ, актуализиран към 1 февруари 2016 година
- Списък на средишните детски градини и училища в Република България за учебната 2017/2018 година
- Списък със защитените детски градини и защитените училища в Република България за учебната 2017/2018 година
- Програмна акредитация на ОНС „доктор“ в научни организации
- Регистър на банките, сключили типов договор за кредитиране на студенти и докторанти

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

- Списък на коефициентите изчислени по методиката на ПМС № 328/30.11.2015 г. за държавните висши училища по професионални направления за учебната 2017-2018 година
- Списък на коефициентите изчислени по методиката на ПМС № 328/30.11.2015 г. за държавните висши училища по професионални направления за учебната 2016-2017 година
- Списък на коефициентите, изчислени по методиката на ПМС № 328/30.11.2015 г. за държавните висши училища по професионални направления за 2016 година
- СПИСЪК на държавни висши училища, получаващи увеличена субсидия за 2015 г. съгласно ПМС № 121/2012 г.
- СПИСЪК на държавни висши училища, получаващи увеличена субсидия за 2014 г. съгласно ПМС № 121/2012 г.

Информация в xls. Файлове:

- Класация на средните училища в България за учебната 2007/2008
- Трансфери за 2018 година от бюджета на Министерството на образованието и науката за държавните висши училища и Българска академия на науките
- ТРАНСФЕРИ за 2017 година от бюджета на Министерството на образованието и науката за държавните висши училища и Българска академия на науките

➤ **Статистически данни ОТ НСИ**

В раздел Образование и учене през целия живот са идентифицирани 62 набора данни. Преобладават обобщени данни на национално ниво (има няколко набора с данни на ниво област и община). Данните са групирани по степени на образованието (предучилищно/детски градини; основно и средно образование; висше образование; Професионално обучение, Продължаващо професионално обучение) и общи данни за системата на образованието.

[Детски градини \(предучилищно образование\)](#)

[Деца в детските градини](#)

[Групов нетен коефициент на записване на децата в детските градини](#)

[Педагогически персонал в детските градини по възраст](#)

[Места и групи в детските градини](#)

[Детски градини, деца, педагогически персонал, места и групи в детските градини по статистически зони, статистически райони, области и общини](#)

[Основно и средно образование \(начално, прогимназиално и гимназиално\)](#)

[Учащи](#)

[Напуснали обучението](#)

[Второгодници в общообразователните и специалните училища](#)

Преподавателски персонал

Училища

Паралелки в общообразователни, специални и професионални училища

Завършили

Училища, паралелки, учители, учащи и завършили по статистически зони,
статистически райони, области и общини

Висше образование (степен „професионален бакалавър“, „бакалавър“, „магистър“,
„доктор“)

Студенти

Мобилни студенти по образователно-квалификационна степен и страна на завършено
предходно образование

Преподавателски състав по групи висши училища, академична длъжност, пол, вид на
заетостта и форма на собственост на висшето училище

Висши училища по вид

Завършили висше образование

Докторанти

Висши училища, преподаватели, студенти и завършили във Висшите училища по
статистически зони, статистически райони и области

Професионално обучение в центровете за професионално обучение (ЦПО) и в
професионални гимназии и колежи

Придобили степен на професионална квалификация в ЦПО, професионални гимназии
и професионални колежи по пол, степен на ПК и форма на собственост на
образователната институция

Продължаващо професионално обучение на заетите лица

Предприятия, организирани ППО

Организираны мероприятия за ППО

Участници в мероприятия за ППО

Време за обучение в курсове за ППО

Разходи за обучение в ППО курсове

Образование и обучение на възрастни

Участвали в образование / обучение

Ползване на чужди езици

Разходи за образование

Публични и частни разходи по степени на образованието

Общи данни за образование

Учебни институции по вид и форма на собственост

Записани учащи по степени на Международната стандартна класификация на

образованието (МСКО 2011)

Преподаватели по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011)

Нетен коефициент на записване на населението в образователната система

<http://www.nsi.bg/bg/content/3374/%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%B8-%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B5-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B7-%D1%86%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%8F-%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%82>

➤ **Данни от инфостат - Образование и учене през целия живот**

Данни за предходни години – след избор на параметри за справка могат да бъдат изтеглени в

https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=42

➤ **Каталог с данни на Световната банка**

За България, с ключово търсене образование

https://datacatalog.worldbank.org/search?search_api_views_fulltext_op=AND&query=education&f%5B1%5D=field_wbdbh_country%3A67&sort_by=search_api_relevance&q=search&page=0%2C1

III. ИДЕНТИФИЦИРАНИ СЛАБИ МЕСТА ПРИ СТРУКТУРИРАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА В ПОРТАЛА ЗА ОТВОРЕНИ ДАННИ

Създадените профили на структурите поддържащи информация в портала за отворени данни не са структурирани, което затруднява потребителите при търсене по отговорна институция.

Възможност за използване на структурата съгласно Административен регистър в Интегрирана информационна система на държавната администрация и разделяне на институциите най-малко на централна и местна администрация.

При около 1/6 от публикуваните данни липсва дата на генериране на справка или период на актуалност на посочената информация. Системата показва дата на публикуване на документа и дата на последна редакция (носеци информация за създаващите документи, но не и за потребителите). В заглавието и резюмето на всеки документ трябва да е посочена дата на генериране на справка/данните, описание на съдържащите се в нея данни, които могат да бъдат използвани като ключови думи при търсене от потребителите, съдържащи се съкращения и други коментари.

Към настоящия момент заглавията на документите са дълги и съществуващата визуализация не позволява да бъде прочетено цялото заглавие. В същото време в резюмето под заглавието се съдържа същата информация.

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

При около 1/3 от публикуваните данни заглавието не е формулирано коректно или не е посочена актуалност на данните.

В масивите от данни се съдържат неописани в резюмето съкращения при почти половината от публикуваните масиви данни.

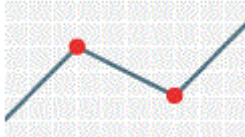
В описанието на файловете липсва ниво на данните (напр. национално ниво, област, община, населено място.)

Съществуващата категоризация на данните не позволява ефективно търсене. Всеки документ при създаването си задължително трябва да съдържа описание на:

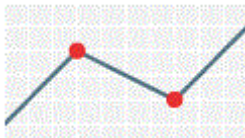
- Отговорна Администрация (списък на административните звена в централната и местна администрация, в който да има подчиненост на структурите от по-ниски нива)
- Сектор (напр. по сектори като са класифицирани данните в европейския портал за отворени данни; КИД-2008 класификация по сектори)
- Категория (Предучилищно образование, начално, основно и средно образование, Висше образование, Наука, Финанси (плащания в СЕБРА)
- Ключови думи, описващи
- Дата на актуалност на документа (да се съдържа задължително и в заглавието)
- Териториално ниво на данните (национално ниво, регион за планиране , област, община, населено място
- Описание на специфични съдържателните се в данните съкращения

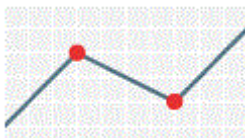
Приложение 2

[Благополучието на учениците в VII клас. Количествено изследване](#), март-април 2018

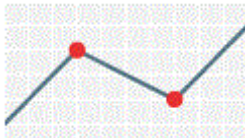

[Предложение за препоръка на Съвета относно насърчаването на общите ценности и приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването](#), 17/01/2018

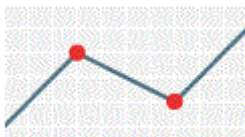

[ОБРАЗОВАНИЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2017. Изследване на Националния статистически институт \(НСИ\), 2018](#)

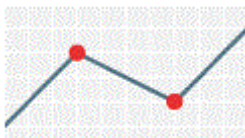
[ПРИБОЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ. Отражение в медиите за периода януари 2014 – юли 2017 г.](#)

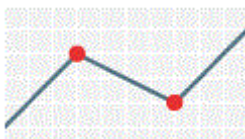
[Приобщаващото образование и подготовката на учителите - Резултати от непредставително онлайн проучване на мнението на учителите](#), март 2017

[ОБРАЗОВАНИЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2016/2017 УЧЕБНА ГОДИНА. Изследване на Националния статистически институт \(НСИ\), 2017](#)

[ФИНАНСИРАНЕ НА УЧИЛИЩАТА. Ефекти върху бюджетирането, заплатите и качеството на образование. Институт за пазарна икономика \(И.П.И\), април 2017](#)

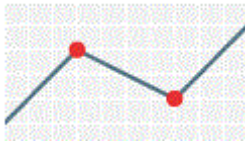

[НАЦИОНАЛНО ПРЕДСТАВИТЕЛНО ПРОУЧВАНЕ НА НАГЛАСИТЕ СРЕД УЧЕНИЦИ В VI КЛАС. АНАЛИТИЧЕН ДОКЛАД](#)

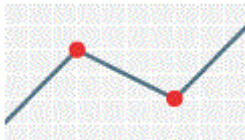

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

ПРАВОТО НА ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ДЕЦА С УВРЕЖДЕНИЯ В ПРИОБЩАВАЩА СРЕДА И РОЛЯТА НА ОБЩИНИТЕ, Годишен доклад на център за приобщаващо образование, ноември 2016 г.

„ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБЩИНИТЕ“ – ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ - Из Годишен доклад на център за приобщаващо образование, ноември 2016 г.

Международни изследвания

TIMSS: <http://timss2015.org/#/?playlistId=0&videoid=0>

PIRLS database: <https://timssandpirls.bc.edu/pirls2016/international-database/index.html>

PIRLS results: <https://timssandpirls.bc.edu/pirls2016/index.html>

ICCS: <https://iccs.iea.nl/home.html>

ESLC: <http://www.surveylang.org>

Статистика

- **Детски градини (предучилищно образование)**
  - Деца в детските градини
  - Групов нетен коефициент на записване на децата в детските градини
  - Педагогически персонал в детските градини по възраст
  - Места и групи в детските градини
  - Детски градини, деца, педагогически персонал, места и групи в детските градини по статистически зони, статистически райони, области и общини
- **Основно и средно образование (начално, прогимназиално и гимназиално)**
  - Учащи
  - Напуснали обучението
  - Второгодници в общообразователните и специалните училища
  - Преподавателски персонал
  - Училища
  - Паралелки в общообразователни, специални и професионални училища

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

- Завършили
- Училища, паралелки, учители, учащи и завършили по статистически зони, статистически райони, области и общини
- **Висше образование (степени „професионален бакалавър“, „бакалавър“, „магистър“, „доктор“)**
  - Студенти
  - Мобилни студенти по образователно-квалификационна степен и страна на завършено предходно образование
  - Преподавателски състав по групи висши училища, академична длъжност, пол, вид на заетостта и форма на собственост на висшето училище
  - Висши училища по вид
  - Завършили висше образование
  - Докторанти
  - Висши училища, преподаватели, студенти и завършили във Висшите училища по статистически зони, статистически райони и области
- **Професионално обучение в центровете за професионално обучение (ЦПО) и в професионални гимназии и колежи**
  - Придобили степен на професионална квалификация в ЦПО, професионални гимназии и професионални колежи по пол, степен на ПК и форма на собственост на образователната институция
- **Продължаващо професионално обучение на заетите лица**
  - Предприятия, организирали ППО
  - Организираны мероприятия за ППО
  - Участници в мероприятия за ППО
  - Време за обучение в курсове за ППО
  - Разходи за обучение в ППО курсове
- **Образование и обучение на възрастни**
  - Участвали в образование / обучение
  - Ползване на чужди езици
- **Разходи за образование**
  - Публични и частни разходи по степени на образованието
- **Общи данни за образование**
  - Учебни институции по вид и форма на собственост
  - Записани учащи по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект „Инициатива за гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)“,
договор №.BG05SFOP001-2.009-0102-C01/ 27.12.2018 г.

- Преподаватели по степени на Международната стандартна класификация на образованието (МСКО 2011)
- Нетен коефициент на записване на населението в образователната система